

Pārgājienu maršrutu un audiogidu veidošana cilvēkiem ar redzes traucējumiem

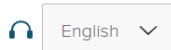
Uz audiogida “Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem” pilottesta bāzes

Pārgājienu maršrutu un audiogidu, kas domāti vai pielāgoti cilvēkiem ar redzes traucējumiem, veidošanā ir jāiesaista attiecīgā mērķauditorija (1. attēls). Jau paša maršruta veidošanas sākuma procesā ir nepieciešams konsultēties ar neredzīgiem un vājredzīgiem cilvēkiem - pa kuru vietu un kā labāk maršrutu veidot, kādu saturu un formu izvēlēties audiogidā iekļautajiem objektiem un ceļa aprakstam. Kad maršruts ir izveidots, to nepieciešams notestēt un veikt korekcijas. Jāņem vērā, ka cilvēki ar redzes traucējumiem ir ļoti dažādi atkarībā no to redzes traucējumu pakāpes un veida.

I Par audiogida formu un saturu

- **Audiogids latviešu valodā** “Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem” (turpmāk tekstā - audiogids) ir pieejams šeit: <https://izi.travel/en/3ffc-pa-meztaku-cauri-kuldigai-cilvekiem-ar-redzes-traucejumiem/lv>.

Minētajā vietnē ir arī audiogida saturs **angļu valodā**

- Audiogidā ir jābūt **sīkāk aprakstītam maršrutam un tā gaitai** - kāds tas ir: **virsmā, segums** (asfalts, bruģis, taka, zemes ceļš, grants, šķembas, koka laipas, cits), **reljefa īpatnības** (gravas, kāpumi, kritumi, nogāzes), cilvēka veidoti **šķēršļi** (pakāpieni, kāpnes, margas, tilti, ielu apmales, akmeņi, stabi, bīstamas vietas), lai maršruta veicējs būtu informēts un atkarībā no situācijas - būtu gatavs veikt maršrutu, vai arī izvēlēties citu alternatīvu.
- Audiogidā iekļauto objektu aprakstos atkarībā no situācijas ir vēlams iekļaut arī pašu objektu aprakstus - **kādi tie izskatās, vai kas to apkārtņē atrodas**, jo cilvēki ar redzes traucējumiem tos neredz;
- Audiogidu tehniski var sagatavot (tekstu ierakstīt studijā, tulkot, ievietot mobilā aplikācijā, piemēram uz **izi.TRAVEL** bāzes - 2. attēls) kompānija, kas ir specializējusies audiogidu veidošanā.

II Par infrastrukturu maršrutā

- Par audiogidu dabā ir jāizvieto **informatīvā plāksne** (3. attēls). To ir jāizvieto maršruta sākumā. Plāksni var piestiprināt pie jau esoša informācijas stenda vai cita objekta (4. attēls). Plāksnes izvietošana ir rakstiski **jāsaskaņo** ar pašvaldību un/vai esošā stenda īpašnieku.
- Uz informatīvā plāksnes ir jābūt:
 - **Maršruta nosaukumam Braila rakstā** latviešu valodā (3. attēls), ja nepieciešams - svešvalodā. Var tikt izmantoti arī **reljefa burti**. Par Braila rakstu, tā formu, saturu un virsmu ir jākonsultējās ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila nodaļu;
 - **Taktīlam austiņu simbolam**, kas norāda par audiogida pieejamību;
 - **Taktīlam QR kodam** (vismaz 3x3 cm), kur var lejuplādēt audiogida aplikāciju un atskaņot maršruta informāciju;
 - Informatīvai plāksnei ir jābūt novietotai tādā **augstumā** (4. attēls), ka cilvēks pie tās var brīvi piekļūt, izlasīt to, sataustīt. Tās izmērs ir vismaz A4;

- Ja apskates objektā (piemēram, tornī) ir kādi **ierobežojumi, noteikta kārtība** - tai ir arī jābūt atspoguļotai Braila rakstā, vai taktīlu piktogrammu veidā, vai arī jābūt informācijai noklausāmai audiogidā;
- Informāciju burtu, zīmējumu, attēlu vai piktogrammu veidā vājredzīgiem cilvēkiem nevar drukāt uz **metāliskām, spīdīgām virsmām, plēvēm**, kas to traucē saskatīt, atspīdot gaismai dažādos leņķos.
- Ja maršruts nav pārāk garš, var izveidot **taktīlu maršruta kartoshēmu**;
- Takai ir jābūt **dubultplatai** (1. attēls) - lai pa to blakus varētu brīvi iet divi cilvēki, piemēram, neredzīgs cilvēks ar pavadoni pie rokas vai cilvēks ar suni - pavadoni;
- Ja maršrutā ir **kāpnes**, tad:
 - Tām ir jābūt ar margām (5. attēls);
 - Kāpnēm un apmalēm nevar būt izciļņi, aiz kuriem var aizķerties un paklupt;
- Ja maršrutā ir **sliiekšņi**, tiem labāk ir būt nolaidieniem vai vienlaidus pārejai (6. attēls);
- Maršrutā nevar būt **bīstami objekti vai vietas**, no kuriem var nokrist (stāvi upju krasti, atsegumi, dīķi, gravas, mitrāji), vai kuros iekrist, vai ir jābūt margām vai ceļa norobežojošai apmalei;
- Maršrutā atkarībā no tā garuma ir jābūt kādai **atpūtas vietai** (7. attēls);
- Ideālā gadījumā kāda maršruta daļa ir ar **taktīlo vadlīniju**, ir **pieejams ūdens sunim** - pavadonim (krāns, veikals, ēdināšanas uzņēmums).

III Praktiskais piemērs: Audiogida “Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem” testēšana

- Svarīgi, ka topošā maršruta un audiogida testēšanā piedalās cilvēki ar **dažāda rakstura un pakāpju redzes traucējumiem**;
- Audiogidu testēja trīs dalībnieki ar ierobežotu redzi: persona ar **tuvredzību**, persona ar **praktisku aklumu** (izšķir gaismu, siluetus) un persona ar **pilnīgu aklumu** (neredz neko);
- Maršruta testā piedalījās arī **suns - pavadonis** (7. attēls). Testēšanas laikā sunim ir jānodrošina dzeramais ūdens;
- Personām, kurām nav redzes traucējumu ir ieteicams specifiskos maršruta posmos (šauras takas, kāpnes, pakāpieni, šķēršļi, reljefa formas) izmantot redzes **simulācijas brilles** (5. attēls), kas ļauj iejusties cilvēku ar redzes traucējumiem “ādā”;
- Uz testu ieteicams uzaicināt **pašvaldības pārstāvjus** no tūrisma informācijas centra, Būvniecības, Attīstības, Vides u.c. departamentiem, kā arī jomu saistītās **vietējās NVO**;
- Maršruta testa laikā ir vēlams izmantot vietējos pakalpojumus un testēt to draudzīgumu cilvēkiem ar redzes ierobežojumiem un sunim - pavadonim. Apmeklētajos uzņēmumos - “Marmelādē” un “Jēkaba sētā” (8. attēls) mūs uzņēma laipni un sunim - pavadonim tika nodrošināts ūdens;
- Maršruta testa gaitu ir jāieraksta **video un audioformātā**, lai vieglāk pēc tam ir apkopot priekšlikumus un sagatavot izglītojošu vai promocijas materiālu;
- Pēc maršruta testa, balstoties uz **priekšlikumiem**, ir jāveic **uzlabojumi vai izmaiņas** maršruta gaitā, infrastruktūrā, audiogida saturā un formā. Piemēram, ja maršrutā ir sarežģītas/bīstamas vietas, situācijas, jāpamaina maršruta gaita, vai arī par to ir jābūt informācijai audiogidā. Audiogidu var papildināt ar informāciju, ka skatu torņa grīda ir ar metālisku režģi, kur suns - pavadonis var savainot kājas, vai, ka vienam no koka tiltiņiem nav margu.

1. attēls. Audiogida “Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem” pilottests ar Rīgas vājredzīgo un neredzīgo biedrības “Redzi mani” pārstāvjiem

Audio tour
 Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem

★★★★★ 0 reviews | Kuldīga | Free

Latviešu | Share

Download Tour to your Phone

10 Kuldīgas novada muzejs

00:00 -00:53

Kuldīgas skatu tornis
Hotel Gothards
Upītes ūdenskritums
Venta
Saldus iela
P120
P121
P118
P108

2. attēls. Audiogida uz izi.Travel aplikācijas bāzes ekrānšāviņš

«PA MEŽTAKU CAURI KULDĪGAI
CILVĒKIEM AR REDZES TRAUCĒJUMIEM»
LEJUPIELĀDĒJIET IZI.TRAVEL APLIKĀCIJU
UN MEKLĒJIET NOSAUKUMU
VAI SKENĒJIET QR KODU.

Braille text representing the main text above.

www.baltictrails.eu

Interreg

Co-funded by
the European Union

Estonia – Latvia

3. attēls. Informatīvās plāksnes Braila rakstā par audiogidu

4. attēls. Informatīvā plāksne Braila rakstā par audiogidu pie Kuldīgas skatu torņa

5. attēls. Kāpnes ar margām ir drošākas un ērtākas lietošanai. Redzes simulācijas brīļļu izmantošana

6. attēls. Taka ar grants segumu vienlaidus (bez sliekšņa) pāriet koka laipā

6. attēls. Mežtakas izveides laikā iekārtotā atpūtas vieta Ventas krastā

7. attēls. Suņa - pavadoņa izmantošana audiogida testa laikā

8. attēls. Sunim-pavadonim un cilvēkiem ar redzes ierobežojumiem draudzīgs uzņēmums

Pārgājienu maršrutu un audiogidu veidošana
cilvēkiem ar redzes traucējumiem
Uz audiogida "Pa Mežtaku cauri Kuldīgai" pilottesta bāzes

Interreg Co-funded by
the European Union

Estonia – Latvia

Par audiogida pilottestu ir sagatavota **INFORMATĪVA MĀCĪBU FILMA**. To var noskatīties:
[Audiogida "Pa Mežtaku cauri Kuldīgai cilvēkiem ar redzes traucējumiem" pilottests \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

Noderīgi avoti:

- Braila raksta latviešu alfabēts:
<https://neredzigobiblioteka.lv/konsultacijas/par-braila-rakstu-latviesu-valoda/>
- Exceed - kompānija Latvijā, kas nodrošina specializētos palīglīdzekļus cilvēkiem ar redzes ierobežojumiem, <https://exceed.lv/index.php/lv/>
- izi.TRAVEL - audiogidu veidošanas un atskaņošanas aplikācija, <https://izi.travel/en>
- Latvijas Nacionālās bibliotēkas audiogids, <https://gids.lnb.lv/karte>
- Latvijas Neredzīgo bibliotēka, <https://neredzigobiblioteka.lv/> (Gunta Bite, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila nodaļas vadītāja)
- Rīgas vājredzīgo un neredzīgo biedrība “Redzi mani”, <https://redzimani.mozello.lv/>
- Socintegra, BPO, nodrošina cilvēku ar redzes traucējumiem sociālo integrāciju, <https://www.socintegra.lv/>

Materiālu 2024. gadā izstrādāja “Lauku ceļotājs” sadarbībā ar Rīgas vājredzīgo un neredzīgo biedrību “Redzi mani” ES INTERREG Igaunijas – Latvijas programmas projekta ““Mežtakas” un “Jūrtakas” pārgājienu taku pieejamības uzlabošana dažādām sociālajām grupām” Nr. (EE-LV00013) ietvaros. Audiogida pilottests tika veikts 2024. gada 6. augustā.

Interreg

Co-funded by
the European Union

Estonia – Latvia